

បច្ចេកទេសដាំដំណាំ

នាយកដ្ឋានសាកល្បងកម្ម និងដំណាំរួមផ្សំ
និងកម្មវិធីវិធានការចម្រុះគ្រប់គ្រងដំណាំ (IPM) ជាតិ

ឧបត្ថម្ភ : គម្រោងជំរុញផលិតកម្មស្បៀង
នៃអគ្គនាយកដ្ឋានកសិកម្ម

ឆ្នាំ ២០១៦

អារម្ភកថា.....

ជំពូកទី១ ដំណាំពពួកស្ពៃ

១. ដំណាំស្ពៃខៀវ

១.១ បច្ចេកទេសដាំដុះ.....	០៣
១.១.១. ការរៀបចំដី.....	០៣
១.១.២. ការលើករង.....	០៣
១.១.៣. របៀបដាំដុះ.....	០៣
១.២. ការថែទាំ.....	០៤
១.២.១. ការកម្ចាត់ស្មៅនិងជ្រួយដី.....	០៤
១.២.២. ការស្រោចស្រព.....	០៤
១.២.៣. ការដាក់ដី.....	០៤
១.២.៤. ការគ្របព្នាស្និក.....	០៥
១.៣. ការប្រមូលផល.....	០៥

២. ដំណាំស្ពៃក្តោប

២.១ អំពីបរិស្ថាន	០៦
២.១.១.ប្រភេទដី	០៦
២.១.២.សីតុណ្ហភាពនិងពន្លឺ	០៦
២.១.៣.សំណើម	០៦
២.២. បច្ចេកទេសដាំដុះ.....	០៦
២.២.១ ការជ្រើសរើសរដូវ.....	០៦
២.២.២ ការរៀបចំដី.....	០៦
២.២.៣ ការបណ្តុះកូន.....	០៧
២.២.៤ របៀបដាំដុះ.....	០៧
២.៣. ការថែទាំដំណាំ.....	០៨
២.៣.១ ការកម្ចាត់ស្មៅនិងជ្រួយដី.....	០៨
២.៣.២ ការដាក់ដី.....	០៨
២.៣.៣ ការស្រោចស្រព.....	០៨
២.៤ ការប្រមូលផល.....	០៨

៣. ដំណាំខាត់ណាផ្កា

៣.១.បច្ចេកទេសដាំដុះ.....	០៩
៣.១.១. ការជ្រើសរើសពូជ.....	០៩
៣.១.២. ការជ្រើសរើសនិងការរៀបចំដី	០៩
៣.១.៣. ការដាំដុះ.....	១០

ម.ណ.ឯ.ក AIDOC

Code: 249-032

Date: _____

Donated by: _____

៣.២.ការថែទាំ.....	១០
៣.២.១. ការស្រោចស្រព.....	១០
៣.២.២. ការជ្រួយដីនិងសម្អាតស្មៅ.....	១០
៣.២.៣. ការដាក់ដី.....	១១
៣.៣.ការប្រមូលផល.....	១១

៤. ដំណាំនៃថាវ

៤.១.បច្ចេកទេសដាំដុះ.....	១២
៤.១.១. ការរៀបចំដី.....	១២
៤.១.២. ការលើករង.....	១៣
៤.១.៣. របៀបដាំដុះ.....	១៣
៤.២.ការថែទាំ.....	១៣
៤.២.១. ការជ្រួយដី ពូនគល់ និងកម្ចាត់ស្មៅ.....	១៣
៤.២.២. ការស្រោចស្រព.....	១៤
៤.២.៣. ការដាក់ដី.....	១៤
៤.៣.ការប្រមូលផល.....	១៤

៥.ការគ្រប់គ្រងសត្វស៊ីដំណាំពពួកស្មៅ

៥.១. សត្វទៀកតូ.....	១៥
៥.២. ដង្កូវស៊ីបណ្ណាល.....	១៥
៥.៣. ដង្កូវបាក់ខ្នង.....	១៦
៥.៤. ដង្កូវហ្វូង (ដង្កូវរយ)	១៧
៥.៥. ដង្កូវយោលទោង.....	១៨

៦.ការគ្រប់គ្រងជំងឺលើដំណាំពពួកស្មៅ

៦.១. ជំងឺគ្រម៉ោងឫស.....	១៩
៦.២. ជំងឺស្រពោនលៀងស្លឹក.....	២០
៦.៣. ជំងឺអុចស្លឹក.....	២១
៦.៤. ជំងឺអុចស្លឹកពណ៌លៀង.....	២១
៦.៥. ជំងឺនេះក្តោបដោយផ្សិត.....	២២
៦.៦. ជំងឺបង្កដោយផ្សិតវិសុកតូនីញ៉ា	២៣
៦.៧. ជំងឺរលួយក្តោបដោយបាក់តេរី.....	២៤
៦.៨. ជំងឺបាក់តេរីនេះស្លឹក.....	២៤

ជំពូកទី២ ដំណាំសណ្តែកកូរ

១. ការជ្រើសរើសពូជ.....	២៧
២. បច្ចេកទេសដាំដុះ.....	២៧
២.១.ការរៀបចំដី	២៧

២.២.ការលើករង	២៧
២.៣.របៀបដាំដុះ.....	២៧
៣. ការថែទាំ.....	២៨
៣.១.ការកម្ចាត់ស្មៅ ជ្រួយដី និងពូនគល់	២៨
៣.២.ការដាក់ដី.....	២៨
៣.៣.ការដោតចំណារនិងការកាត់មែក.....	២៨
៣.៤.ការស្រោចទឹក	២៩
៤. ការគ្រប់គ្រងសត្វស៊ីដំណាំនិងជំងឺលើដំណាំសណ្តែកកូរ	២៩
៤.១.ការគ្រប់គ្រងសត្វស៊ីដំណាំ.....	២៩
៤.១.១. ចៃ.....	២៩
៤.១.២. ស្រឹងបៃតង.....	២៩
៤.១.៣. ដង្កូវស៊ីញ៉េ.....	៣០
៤.១.៤. ដង្កូវចោះផ្លែ.....	៣១
៤.១.៥. ដង្កូវមូរស្លឹក.....	៣២
៤.១.៦. មមាចបៃតង.....	៣២
៤.១.៧. ពីងពាងក្រហម.....	៣៣
៤.១.៨. ទ្រឹប.....	៣៣
៤.២.ជំងឺ.....	៣៤
៤.២.១. ជំងឺរលាកគល់.....	៣៤
៤.២.២. ជំងឺច្រេះស្លឹក.....	៣៥
៤.២.៣. ជំងឺអុចស្លឹក.....	៣៥
៤.២.៤. ជំងឺបាក់តេរីនេះស្លឹក.....	៣៦
៤.២.៥. ជំងឺរុញស្លឹក.....	៣៦
៥.ការប្រមូលផល.....	៣៧
៦. ការទុកពូជ.....	៣៧

ជំពូកទី៣ ដំណាំគ្រួសក់ និងប្រុះ

១. ដំណាំគ្រួសក់

១.១ បច្ចេកទេសដាំដុះ.....	៤១
១.១.១.ការរៀបចំដី.....	៤១
១.១.២.ការលើករង.....	៤១
១.១.៣.របៀបដាំដុះ.....	៤១
១.២. ការថែទាំ.....	៤២
១.២.១.ការកម្ចាត់ស្មៅជ្រួយដី និងពូនគល់.....	៤២
១.២.២.ការដាក់ដី.....	៤២

១.២.៣.ការស្រោចស្រព.....	៤២
១.២.៤.ការដោតចំណារ.....	៤២
១.៣.ការប្រមូលផលនិងទុកពូជ.....	៤៣
១.៣.១.ការប្រមូលផល.....	៤៣
១.៣.២.ការទុកពូជ.....	៤៣

២. ដំណាំម្រះ

២.១.អំពីបរិស្ថាន.....	៤៤
២.២.បច្ចេកទេសដាំដុះ.....	៤៤
២.២.១.ការជ្រើសរើសរដូវ.....	៤៤
២.២.២.ការជ្រើសរើសពូជ.....	៤៤
២.២.៣.ការរៀបចំដី.....	៤៥
២.២.៤.ការបណ្តុះកូន.....	៤៥
២.២.៥.របៀបដាំដុះដោយគ្រាប់ផ្ទាល់.....	៤៦
២.២.៦.របៀបដាំដុះដោយកូនបណ្តុះ.....	៤៦
២.៣.ការថែទាំដំណាំ.....	៤៦
២.៣.១.ការកម្ចាត់ស្មៅនិងជ្រួយដី.....	៤៦
២.៣.២.ការដោតចំណារ.....	៤៧
២.៣.៣.ការដាក់ដី.....	៤៧
២.៣.៤.ការកាត់ខ្លែង.....	៤៧
២.៣.៥.ការស្រោចស្រព.....	៤៧
២.៤.ការប្រមូលផល.....	៤៧

៣. ការគ្រប់គ្រងសត្វល្អិតស៊ីដំណាំនិងជំងឺលើដំណាំពពួកត្រសក់

៣.១.ការគ្រប់គ្រងសត្វល្អិតស៊ីដំណាំ.....	៤៨
៣.១.១ ចៃ.....	៤៨
៣.១.២. រុយទិចផ្លែត្រសក់ និងម្រះ.....	៤៩
៣.១.៣.អណ្តើកមាសកវែង.....	៥០
៣.២.ការគ្រប់គ្រងជំងឺ.....	៥០
៣.២.១. ជំងឺរលាកគល់.....	៥០
៣.២.២.ជំងឺអុចស្លឹកពណ៌លឿង.....	៥១
៣.២.៣. ជំងឺអុចមូលលើស្លឹក ដើម ផ្លែ.....	៥១
៣.២.៤. ជំងឺម្សៅលើស្លឹក.....	៥២
៣.២.៥.ជំងឺអុចស្លឹក.....	៥៣
៣.២.៦. ជំងឺអុចរទុះស្លឹក.....	៥៤
៣.២.៧. ជំងឺស្លាកដើម និងស្លឹក.....	៥៤

៣.២.៨. ជំងឺស្រពោនលៀងស្លឹក.....	៥៥
៣.២.៩. ជំងឺរលួយផ្លែ.....	៥៦
៣.២.១០. ជំងឺស្រពោនស្រស់លើដំណាំត្រសក់ដោយបាក់តេរី.....	៥៦
៣.២.១១. ជំងឺអុចរទុះស្លឹកដោយវីរុស.....	៥៧

ជំពូកទី៤ ដំណាំប៉េងប៉ោះនិងម្ទេស

១. ដំណាំប៉េងប៉ោះ

១.១. បច្ចេកទេសដាំដុះ.....	៦១
១.១.១. ការជ្រើសរើសពូជ.....	៦១
១.១.២. ការរៀបចំថ្នាលបណ្តុះកូន.....	៦១
១.១.៣. ការបណ្តុះកូន.....	៦២
១.១.៤. ការរៀបចំដី.....	៦២
១.១.៥. ការដាំដុះ.....	៦២
១.២. ការថែទាំ.....	៦២
១.២.១. ការកម្ចាត់ស្មៅ ជ្រួយដី និងពូនគល់.....	៦២
១.២.២. ការស្រោចទឹក	៦២
១.២.៣. ការដោតចំណារនិងកាត់មែក.....	៦៣
១.២.៤. ការដាក់ដី.....	៦៣
១.៣ ការប្រមូលផល	៦៣

២. ដំណាំម្ទេស

២.១. សេចក្តីផ្តើម.....	៦៤
២.២. បច្ចេកទេសដាំដុះ.....	៦៤
២.២.១. ការជ្រើសរើសពូជ.....	៦៤
២.២.២. ការសាបកូន.....	៦៥
២.២.៣. ការរៀបចំដី.....	៦៥
២.២.៤. ការដាំ.....	៦៦
២.២.៥. ការប្រើប្រាស់ដី.....	៦៦
២.៣. ការថែទាំ.....	៦៨
២.៣.១. ការដាក់ដីបំប៉ន.....	៦៨
២.៣.២. ការកាត់ខ្លែងនិងដោតចំណារ.....	៦៨
២.៣.៣. ការស្រោចស្រព.....	៦៨
២.៣.៤. ការគ្រប់គ្រងស្មៅ.....	៦៩
២.៤. ការប្រមូលផល.....	៦៩
២.៥. ការស្តុកទុកក្រោយពេលប្រមូល.....	៦៩

៣. ការគ្រប់គ្រងសត្វស៊ីដំណាំនិងជំងឺលើដំណាំប៉េងប៉ោះនិងម្ទេស

៣.១. ការគ្រប់គ្រងសត្វស៊ីដំណាំអំបូរប៉េងប៉ោះ.....៧០

 ៣.១.១. រុយសលើដំណាំប៉េងប៉ោះ.....៧០

 ៣.១.២. ដង្កូវរេយ (ដង្កូវហ្វូង).....៧០

 ៣.១.៣. ដង្កូវស៊ីញ៉េ.....៧១

 ៣.១.៤ ដង្កូវចោះផ្លែប៉េងប៉ោះ.....៧២

៣.២. ការគ្រប់គ្រងជំងឺ..... ៧២

 ៣.២.១. ជំងឺឆេះស្លឹក ផ្លែ.....៧២

 ៣.២.២. ជំងឺខ្លោចផ្លែ ផ្នែកខាងក្រោម.....៧៣

 ៣.២.៣. ជំងឺស្រពោនលៀងស្លឹក.....៧៤

 ៣.២.៤. ជំងឺស្លឹកខ្វះស្លឹក.....៧៥

 ៣.២.៥. ជំងឺធូលីស្លឹក.....៧៦

 ៣.២.៦. ជំងឺអុចលើផ្លែ ឬស្លឹករាងដាវរង្វង់.....៧៦

 ៣.២.៧. ជំងឺអុចស្លឹកពណ៌ប្រផេះ.....៧៧

 ៣.២.៨. ជំងឺរលួយដើម.....៧៨

 ៣.២.៩. ជំងឺម្សៅលើស្លឹកដោយផ្សិតរលាកគល់.....៧៨

 ៣.២.១០. ជំងឺបាក់តេរីស្រពោនស្រស់.....៧៩

 ៣.២.១១. ជំងឺរុញលៀងស្លឹកប៉េងប៉ោះដោយវីរុស.....៨០

 ៣.២.១២. ជំងឺអុចមូលលើផ្លែ..... ៨១

 ៣.២.១៣. ជំងឺបាក់តេរី ឬជំងឺច្រេះ.....៨១

 ៣.២.១៤. ជំងឺរុញស្លឹកម្ទេស.....៨១

ឧបសម្ព័ន្ធទី១: ភ្នាក់ងារមានប្រយោជន៍ក្នុងផលិតកម្មដំណាំបន្លែ

ឧបសម្ព័ន្ធទី២: វិធានការជាទូទៅក្នុងការកម្ចាត់ជំងឺដំណាំបន្លែ

ឧបសម្ព័ន្ធទី៣: ឈ្មោះធាតុសកម្មរបស់ថ្នាំកសិកម្មសម្រាប់ប្រើកម្ចាត់សត្វល្អិតចង្រៃ និងជំងឺលើដំណាំស្ពៃ

ឯកសារយោង

អារម្ភកថា

បន្ថែមជាប្រភពនៃសារធាតុចិញ្ចឹមរាងកាយនិងផ្តល់ថាមពល។ ចំពោះមនុស្សគឺត្រូវការនូវបរិមាណ ថាមពលពី១៧០០-២២០០គីឡូកាឡូរីក្នុងមួយថ្ងៃ ក្នុងនោះបន្ថែមផ្តល់នូវថាមពលប្រមាណ ១៥-២០%។ តាមរយៈការស្រាវជ្រាវបានបង្ហាញថា តម្រូវការរបស់មនុស្សម្នាក់ៗក្នុងមួយឆ្នាំ ត្រូវបរិភោគបន្លែពី ១២៨ ទៅ១៦៤គីឡូក្រាម។ ក្រៅពីបានផ្តល់អាហាររូបត្ថម្ភចាំបាច់នេះហើយ បន្លែក៏សម្បូរទៅដោយវីតាមីនជា ច្រើនមុខដូចជា A, B1, B2, B5, B6, B12, C, D, E, P1, PP, K, H និងសារធាតុផ្សេងៗទៀតដូចជា អាស៊ីតសរីរាង្គ ប្រូតេអ៊ីន ប្រូទីត គ្លុយកូស លីពីត និងអំបិលខនិដ ដែលត្រូវការចាំបាច់សម្រាប់ទ្រទ្រង់ សុខភាពមនុស្ស។

ប្រទេសកម្ពុជា ស្ថិតនៅក្នុងតំបន់ត្រូពិចដែលមានអាកាសធាតុក្តៅហើយសើម អំណោយផល បំផុតលើការដាំដុះដំណាំបន្លែ តែទន្ទឹមនោះអាកាសធាតុបែបនេះក៏សមស្របផងដែរចំពោះការលូត លាស់និងរាលដាលរបស់ពពួកសត្វល្អិតចង្រៃ និងភ្នាក់ងារបង្កជំងឺផ្សេងៗដល់ដំណាំបន្លែ បណ្តាល ឱ្យប៉ះពាល់ទិន្នផលនិងបាត់បង់ថវិកា។ ជាមួយគ្នានេះដែរ ចំណេះដឹងនិងចំណេះធ្វើរបស់កសិករភាគ ច្រើនពាក់ព័ន្ធនឹងការប្រើប្រាស់ពូជ ការដាំដុះ ការថែទាំ ការគ្រប់គ្រងសមាសភាពចង្រៃ និងបច្ចេកទេស ក្រោយពេលប្រមូលផលនៅមានកម្រិតទាបនៅឡើយ។

ដើម្បីចូលរួមចំណែកអភិវឌ្ឍន៍ការដាំដុះដំណាំបន្លែឱ្យកាន់តែល្អប្រសើរ នាយកដ្ឋានសាកលវិទ្យាល័យ និងដំណាំរួមផ្សំនៃអគ្គនាយកដ្ឋានកសិកម្ម និងកម្មវិធី(IPM)ជាតិដោយមានការឧបត្ថម្ភថវិកាពីគម្រោងអភិវឌ្ឍន៍ កសិកម្មនិងជំរុញកំណើនសេដ្ឋកិច្ច (PADEE) បានរៀបចំចងក្រងសៀវភៅ បច្ចេកទេសដំណាំបន្លែជាលក្ខណៈគ្រួសារ ដោយផ្អែកទៅលើឯកសារបច្ចេកទេសជាច្រើន និងបទពិសោធន៍ល្អៗដែលមានកន្លងមក ក្នុងគោល បំណងផ្តល់ព័ត៌មានបច្ចេកទេសមូលដ្ឋានបន្ថែមដល់គ្រប់គូអង្គពាក់ព័ន្ធ ដើម្បីប្រើប្រាស់ក្នុងការលើក កម្ពស់ផលិតកម្មដំណាំបន្លែនៅកម្ពុជា។

អ្នករៀបរៀង មានសេចក្តីសង្ឃឹមយ៉ាងមុតមាំថា សៀវភៅបច្ចេកទេសដំណាំបន្លែជាលក្ខណៈ គ្រួសារនេះ នឹងផ្តល់នូវគំនិតថ្មីៗ ការអនុវត្តល្អៗ និងគោលការណ៍បច្ចេកទេសដើម្បីពង្រឹងចំណេះដឹង និងចំណេះធ្វើដល់អ្នកបច្ចេកទេសកសិកម្ម អ្នកផ្សព្វផ្សាយ គ្រូបង្ហាត់ផ្នែកកសិកម្ម និងបងប្អូនកសិករ សំដៅបង្កើនផលិតកម្ម និងផលិតភាពដំណាំបន្លែប្រកបដោយគុណភាពនិងសុវត្ថិភាពខ្ពស់។

យើងខ្ញុំសូមស្វាគមន៍ទទួលយកនូវរាល់យោបល់កែលម្អបន្ថែមទៀតពីគ្រប់មជ្ឈដ្ឋានពាក់ព័ន្ធ។

រាជធានីភ្នំពេញ ថ្ងៃទី១៥ ខែមីនា ឆ្នាំ ២០១៣
អគ្គនាយកដ្ឋានកសិកម្ម

ជំពូកទី១

ដំណាំ៣ពូកស្ពៃ

(ស្ពៃខៀវ ស្ពៃក្តោប ខាត់ណាផ្កា និងតែថាវ)

១. ដំណាំស្ពៃខៀវ

១.១ បច្ចេកទេសដាំដុះ

១.១.១ ការរៀបចំដី

- ត្រូវកូររាស់ដីហាលចោលពី ៧-១០ថ្ងៃ កូរពី ជម្រៅ ពី ១៥-៣០ស.ម
- កូរឱ្យបាន ២-៣ដង ដើម្បីគ្រលប់ស្មៅចូល ទៅក្នុងដីឱ្យរលួយទៅជាដីសម្លាប់ដង្កូវដឹកខ្សែ និងសត្វល្អិតដែលមាននៅក្នុងដីធ្វើឱ្យដីធូរ និងមានខ្យល់ចេញចូលបានល្អ។

ការរៀបចំដី

១.១.២ ការលើករង

- ធ្វើរងទទឹងរង ០.៨-១ម៉ែត្រ បណ្តោយ ១០ម៉ែត្រ រីតាមលទ្ធភាពដីដែលមាន:
- ចន្លោះពីររងមួយទៅរងមួយ ២៥-៣០ស.ម
 - នៅរដូវវស្សាលើករងកម្ពស់ពី ២០-២៥ ស.ម រាងខ្នងអណ្តើក ឬខ្ពស់ជាងនេះទៅតាម ស្ថានភាពដី
 - នៅរដូវប្រាំងលើករងកម្ពស់ពី ១០-១៥ ស.ម រាងផតកណ្តាល
 - ដាក់ដីធម្មជាតិ ឬកំប៉ុស្តិ៍សម្រាប់ទ្រាប់បាត ពី ១០-១៥គីឡូក្រាម និងដី (១៥.១៥.១៥) ១០០-១៥០ក្រាម លើផ្ទៃដី ១០ម៉ែត្រការ៉េ ច្របល់រួចរាស់ ឬកៀរឱ្យរាបស្មើ។

១.១.៣ របៀបដាំដុះ

ក. ការសាបគ្រាប់

- យកគ្រាប់ហាលថ្ងៃរយៈពេល ពី ២០-៣០ នាទី ហើយគ្រាំទឹករយៈពេល ២ម៉ោង និង ផ្តាប ១យប់ដើម្បីឱ្យរីកគ្រាប់
- គេត្រូវរៀបចំថ្នាលឱ្យបានស្អាតដោយធ្វើដី ឱ្យហ្មត់ល្អរួចយកគ្រាប់មកលាយដីខ្សាច់៤ ភាគ ច្របល់ឱ្យស្មើសាច់ រួចពោយលើថ្នាល ឱ្យធ្វើល
- យកផេះបាចជុំវិញថ្នាលដើម្បីការពារសត្វ ល្អិត និងស្រមោចកុំឱ្យពាំគ្រាប់ពូជ។

ខ. ការដកស្ទូង

- ការស្ទូងត្រូវធ្វើនៅពេលកូនស្ពៃមានអាយុពី ១៥-២០ថ្ងៃ ឬនៅពេលវាមានសន្លឹកពី៣-៤

ការសាបកូនដោយគ្រាប់

- ផ្អាកការស្រោចទឹក២ថ្ងៃមុនដកដើម្បីឱ្យកូន ស្ពៃអាចធន់ទ្រាំទៅនឹងកម្ដៅ
- ត្រូវស្រោចទឹកលើថ្នាលកូនស្ពៃឱ្យបានសើម ល្អងាយស្រួលក្នុងការដកយកទៅស្ទូង
- ត្រូវដកកូនបន្ទាប់ពីស្រោចទឹកភ្លាម